

Адвокату – почитати 12 книг, вартих уваги

Про історичний дуалізм української адвокатури, її реформу, різнобічні аспекти адвокатської діяльності читайте в фундаментальній праці **Д. Фіолевського «Адвокатура»** (Київ, 2006). Підручник шанованого адвоката, професора одного з донецьких ІОНЗ, підходить як для викладання, так і для читання на дозвіллі. Читаючи «ілюстровані» численними «прикладками» епізоди з адвокатської практики автора, мимоволі хочеш опинитися біля нього, аби перейняти «адвокатську мудрість» метра адвокатури нашої епохи.

Одні вважають цю книгу PR-кроком автора, інші – зразком доведеного виконання обов'язків адвоката перед громадськістю. Проте цілком ймовірно, що книга **М. Катеринчука «Адвокати помаранчевої революції»** (Київ, 2006) є наразі найповнішим письмовим (щоправда, не абсолютно всебічним) документальним оглядом подій, пов'язаних з історичним судовим процесом «Ющенко до ЦВК». Професійність дій адвокатів, попри їхні політичні симпатії, принесла їм визнання, нагороди, посади. Жаль, щоправда, що не всі з них лишилися класичними адвокатами. Читачу ж, скажімо так років через 100, можливо, байдужими будуть прізвища героїв; їх, швидше, захоплюватиме дух самого історичного протистояння, а ще – уроки, винесені з нього, які варто засвоїти вже сьогодні.

На відміну від подій помаранчевої революції, лишилося небагато свідків того, як українські адвокати Східної Галичини виступали захисниками по обвинуваченню у вчиненні політичних злочинів у міжвоєнний період (1918-1939 рр.). Тим же, хто хотів би переконатися в тому, що

ті судові процеси були не менш захоплюючі, а протистояння – небезпечні для адвокатів, варто звернутися до однойменного наукового дослідження **І. Гловацького** (Львів, 2006).

Адвокатську громадськість завжди цікавила роль одного з відомих українських адвокатів, що донедавна очолював адвокатський рух, у «справі Василя Стуса». Про це, між іншим, розповідає робота сина поета – **Д. Стуса «Василь Стус: життя як творчість»** (2. вид., Київ, 2005). Тим же з адвокатів, які хотіли б більше дізнатися про судові процеси епохи дисидентського руху, варто почитати (чи принаймні переглянути) **«Твори» В. Чорновола** (зокрема, Т. 2: Правосуддя чи рецидиви терору? Лихо з розуму (портрети двадцяти «злочинців»). Документи та матеріали 1966-1968 рр., Київ, 2002).

Якщо бажаєте більше дізнатися про юридичну практику в США, діяльність та традиції судової системи цієї держави, зокрема в порівняльному аспекті, можливості (та способи їх реалізації) набуття освітньо-професійного досвіду в США, зверніть увагу на книги відомого американського юриста (судді) українського походження **Б. Футея «Становлення правової держави в Україні 1991-2005»** (2 вид, Київ, 2005) та **В. Бігуна «Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі»** (Київ, 2006). В останній праці детально викладено історію та умови участі в найбільш популярному в світі студентському конкурсі з судових про-

цесів (Jessup Competition), який вже більше 10 років проводиться в Україні, надаючи можливість студентам опановувати адвокатську майстерність, конкуруючи з кращими колегами з усього світу.

Навчальний посібник **В. Шепітька «Психологія судової діяльності»** (Харків, 2006) систематично розкриває психологію судового процесу, особистості в судовій діяльності, судових дій. Адвокат з інтересом прочитає про психологію прийняття рішення суддею та сугестивні впливи на нього. Ця книга стане в пригоді тим молодим адвокатам, які хочуть знати, чим таки повинен керуватися і дійсно керується суддя, виносячи рішення (ця тема, до речі, варта окремого висвітлення).

Нещодавно один із відомих українських адвокатів, говорячи про власні плани на 2007 р., висловив побажання «нарешті розпочати написання» власної книги. Йому та іншим варто, за можливості, прочитати книгу відомого американського адвоката **А. Дершовіца «Листи до молодого юриста»** (Dershowitz A. Letters to a Young Lawyer. Little Brown, 2001). У простій, доступній та, водночас, провокативно написаній книзі досвічений адвокат, відомий за процесами О. Джей Сімпсона, Майка Тайсона, Джіммі Беккера, дає поради молодим колегам і піддає сумніву ряд стереотипів. Аналізуючи негативне ставлення американців до юристів, він майже переконує в значній корисності більше як мільйонної «братії» служителів Феміди і клієнтів. Автор описує промовисті ситу-

ації, як, наприклад, сприйматите, коли людина, котрі захоплювалися тобою одного дня, зневажають тебе в день інший.

Любителів судових дебатів та промов утішить збірник судових промов руських юристів на процесах кінця XIX-початку XX ст., перевиданих у книзі **«Состязательность в уголовном судопроизводстве»** (Харків, 2005). Промови П. Александрова, С. Андреевського, К. Арсеньєва, В. Жуковського, А. Коні, Ф. Плевако та багатьох інших, а також ряд сучасних промов українських (зокрема, з процесу виправданого за звинуваченням у хабарництві начальника податкової інспекції) надихне на підготовку та виголошення нових промов, котрі, можливо, ввійдуть в скарбницю правозахисту.

Книга-збірник праць про французьку адвокатуру **«Профессия адвоката»**, укладена А. Поляковим (Москва, 2006) містить класичні праці, що надихали й продовжують надихати не одне покоління правозахисників. Праці А. Г. Буше Д'Аржі «История сословия адвокатов», А. Г. Камю «О профессии адвоката», Г. К. Ж. Фавра «Об адвокатских обязанностях», Г. де Бетса «Искусство говорить на суде» та чимало інших, доповнених судженнями та виразами про адвокатів і адвокатуру, повергають кожному читачу відчуття причетності до глибинної гідності адвокатури та значимості ідеалів того, чому вона служить. Чудово, що є такі праці, які надихають! Мимоволі погоджуєшся з думкою, наведеною у книзі, про те, що «література є сестрою адвокатури».

Підготував Славик БІГУН